

Eğitimdeki sorunlarımızı nasıl çözebiliriz?

Gökçe KARASOY
TOBB ETÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme 1

Eğitim sistemimiz yıllardır tartışılan sürekli **"reform"** yapılan ama nedense sorunları çözülemeyen bir yapıda. Eğitim sisteminin **yeniden** yapılandırılması konusunda herkes hem fikir... Peki ama nasıl?

Ekonomik Forum dergisinin her sayısında "Genç Bakış" bölümünde arkadaşlarımızın güncel olaylarla ilgili görüş ve düşüncelerini içeren yazılarını okuyoruz. "Genç Bakış" başlığı hemen herkesin aklına ilk önce gençliğin sorunları, beklentileri ve son zamanlarda çok gündemde olan "gençliğin nereye gittiği" konularını getiriyor. Bu konuların hepsini tek bir başlıkta toplayabiliriz: Eğitim.

Eğitim sistemimiz yıllardır tartışılan sürekli "reform" yapılan ama nedense sorunları çözülemeyen bir yapıda. Eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması konusunda herkes hemfikir... Peki ama nasıl?

Herkes ezberci eğitimden yakınmakta. Okulda öğretilenlerin günümüz dünyasının günlük hayatına uymadığı konusunda genel bir görüş birliği var. Üniversite mezunları mesleklerinin ne olduğunu, ne iş yaptıklarını, eğitim aldıkları okullarda değil çalışma hayatında öğrenmekte.

Kısaca okullarımızda "eğitim" değil "öğretim" ön plana çıkmış durumda. Gençlerin "eğitimi" için düzenlenen sosyal dersler birer yük olarak görülmekte. Sosyal derslerde, sosyal ilişkiler, iletişim becerisi, genel kültür geliştirmesi amaçlanırken, sadece kolayca ezberlenip geçilebilen dersler olarak algılanmakta.

Bence, eğitim sistemimizin teori ve ezber üzerine kurulması, dar düşünen insanların yetişmesine neden olmakta. Sanırım, uluslararası ilişkiler, ekonomi, siyaset bu beyinlerde sadece "üniversitede bir bölümün adı" olarak canlanmaka. Oysa, bu ve benzeri konular hakkında en çok düşünmesi, fikir üretmesi ve bunları ifade etmesi gerekenler ise gençler.

Eğitim sistemine dair öncelikli olarak gördüğüm bu ve benzeri çok sayıda sorun sıralanabilir. Listeyi uzatmak yerine sanırım sorunların temelde çözümüne başlamak için "ne yapmalıyız?" sorusunu sormak gerekiyor.

İş dünyasının içinde olacağı bir sistemin uygulanması sorunların çözümü için bir işaret olabilir. Eğitim sisteminin devlet tarafından yürütülmesi fırsat eşitliği ve eğitim içeriği bakımından ilk bakışta en doğru tercih gibi görünmekte. Ancak, ülkemizin genç nüfusunun yoğunluğu, coğrafyadan kaynaklı eşitsizlikler fırsat eşitliğini yeterince sağlamaya imkan vermemekte. Bunu görmek için aslında sistem olarak "eşit" görünen Ankara'daki bir Anadolu lisesi ile taşrada bulunan bir Anadolu lisesini karşılaştırmak yeterli olacak. Eğitim kalitesi bir yana, fiziki şartlarda dahi olağanüstü farklılıklar görünecek. İyi ısıtılamayan, kırık dökük araçlarla ders yapılan okulları hepimiz bilmekteyiz. Sadece lise eğitimde değil, yükseköğretim sisteminde de aynı sorun geçerli.

Fırsat eşitliğini sağlamakta özel sektörün güçlü biçimde devreye girmesi, içerik yönünden de yukarıda sözünü ettiğim sorunların çözümü için iyi bir yol olacak. Genellikle korkulan bir terim olan "özel sektör" hele bir de eğitim alanında karşımıza çıkınca birçok kişi tedirgin olabilir. Ancak sözünü ettiğimiz, devletin eğitimden elini ayağını çekmesi değil. İlköğretimin devlet tarafından üstlenilmesi en akılcı yol. Bunun yanısıra diğer eğitim kademelerinde devletin sadece stratejik eğitim içeriğini belirlemesi ve denetleyici rol oynaması bence yeterli. Eğitimin diğer kademelerinde mutlaka, ama mutlaka rekabet olmalı. Elbette bu eğitim sisteminde ücret öngörmekteyim. İlk akla gelen soru da "sadece ücretini ödeyebilenlerin eğitim alması sosyal adalete aykırı değil mi?" olacak. Haklı bir soru gibi görünse de varlıklı kişilerle, eğitime ücret ödeyemeyecek durumda olanların aynı oranda desteklenmesi (ki, şu anda bu sistem uygulanmaktadır) sosyal adalete ne kadar uygundur, sorusu da kanımca aynı önemde.

Eğitim sistemindeki genel lise-meslek lisesi oranının meslek lisesi lehine yeniden düzenlenmesinden başlayarak, eğitim alması gereken ancak imkanı yeterli olmayanların, varlıklı kişilerin eğitim için ödediği ücretten finanse edildiği bir ilköğretim-lise ve üniversite eğitimi sistemini yapılandırmakta gecikmeden adım atılmalı.

Elbette bu "dışsal" değişikliklerin "eğitimin içeriğine" de etkisi olacak. Aralarında rekabet bulunan eğitim kurumları farklılaşma yarışına girecekler, bu yarış çerçevesinde eğitim kurumları gençlerin ve ailelerinin taleplerine dikkat edecekler, günümüz şartlarına uygun bir eğitim için yeniden yapılanacaklar. Vakıf üniversitelerinin sisteme girmesinin ardından yaşandığı gibi, lise düzeyindeki eğitim kurumları da öğrencilerinin sosyal gelişimine büyük önem vermeye başlamak zorunda kalacaklar. Öğrencilerinin ilgi alanlarına göre seminerler, kurslar öğrenci toplulukları okul etkinlikleri, dergiler, konferanslar düzenlemek zorunda kalacaklar.

Bütün bunları düşünürken, devletin denetleyici rolünün asla yok olmayacağı dikkate alındığında iyi bir çıkış yolu olacağı kabul görebilir. Eğitime yönelik sözünü ettiğimiz bütün çarpıklıklara rağmen, gelecek vadeden genç insanlar için sorumluluk duyulmalı ve bir an önce harekete geçilmelidir.